

Az Aktív Idősödés Indexe (AAI), mint az aktív idősödés előmozdításának egy hatékony eszköze

Megöregedni ma ...

konferencia

KSH NKI-MTA-KSH-POTE, 2016. június 8.

Lukács Erika Ildikó

szakmai főtanácsadó

EMMI, Idősügyi és Nyugdíjbiztosítási Főosztály

Az előadás fő kérdései

- 1. Kihívások és válaszok a demográfiai idősödés kezelésére – háttér, keretek**
- 2. Új módszertani megközelítés: Aktív Idősödés Indexe (AAI)**
- 3. Az AAI eredményeiről dióhéjban**
- 4. Hol áll Magyarország az értékelés szerint?**
- 5. Mire alkalmas, mire használható az AAI?**
- 6. További információk, elérhetőségek**

1. Keretek, háttér:

a XXI. század az idősödés évszázada és a fenntarthatóság évszázada

A XXI. század az idősödés évszázada, a „hosszú élet forradalma” lesz (ENSZ): egyre többen egyre hosszabb ideig élünk, az életszakaszok beosztása is változik. A WHO szerint:

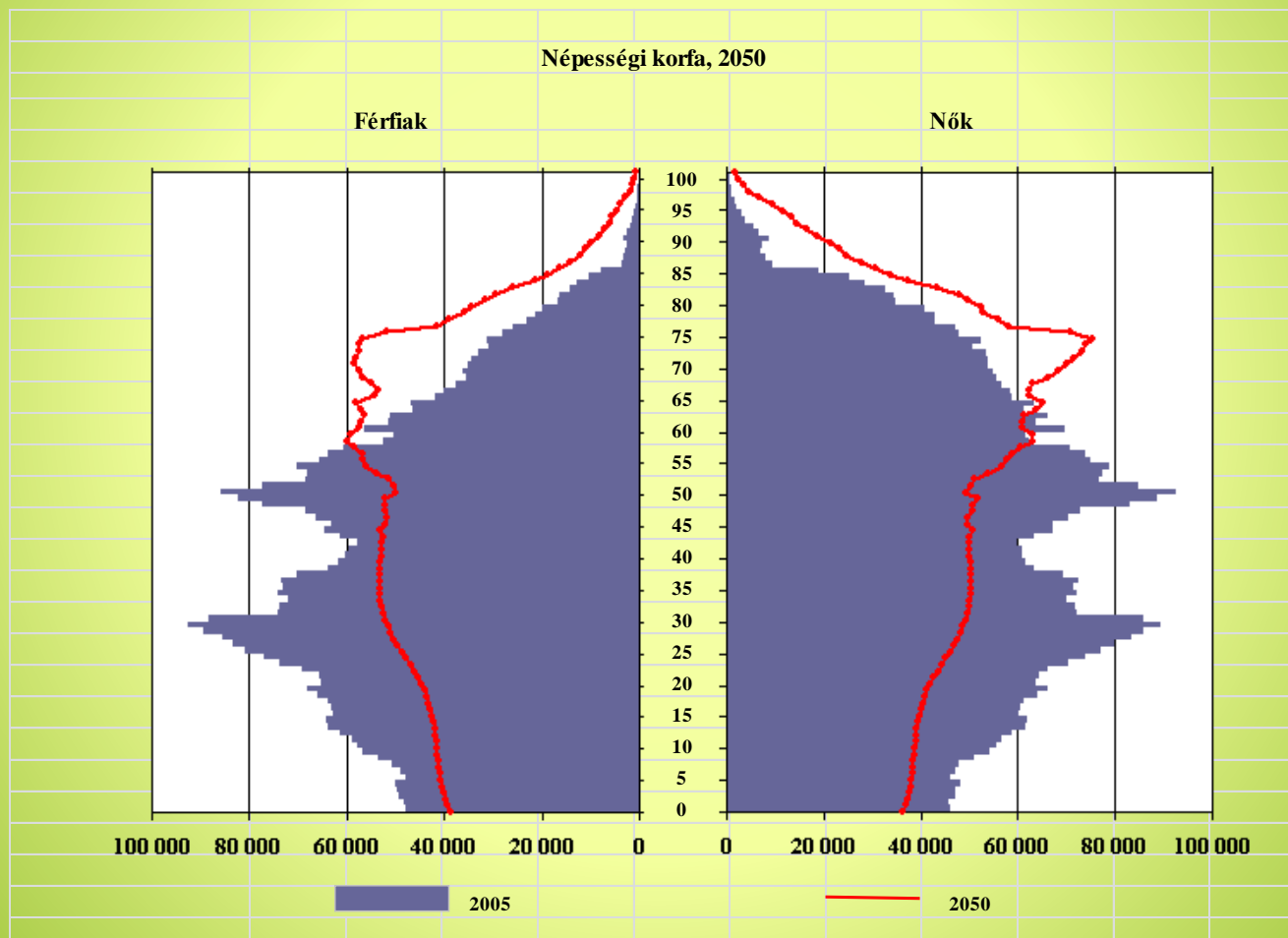
- 50-60 év az áthajlás kora
- 60-75 év az idősödés kora
- **75-90 év az időskor**
- 90 év felett az aggkor
- 100 év felett a matuzsálemi kor

Az öregedés biológiai és társadalmi értelemben vett átalakulása

- ENSZ - Madridi Nemzetközi cselekvési terv az idősödésről (2002)
- EU: a 2000-es évektől, majd 2012-ben az aktív idősödés és nemzetékek közötti szolidaritás európai éve

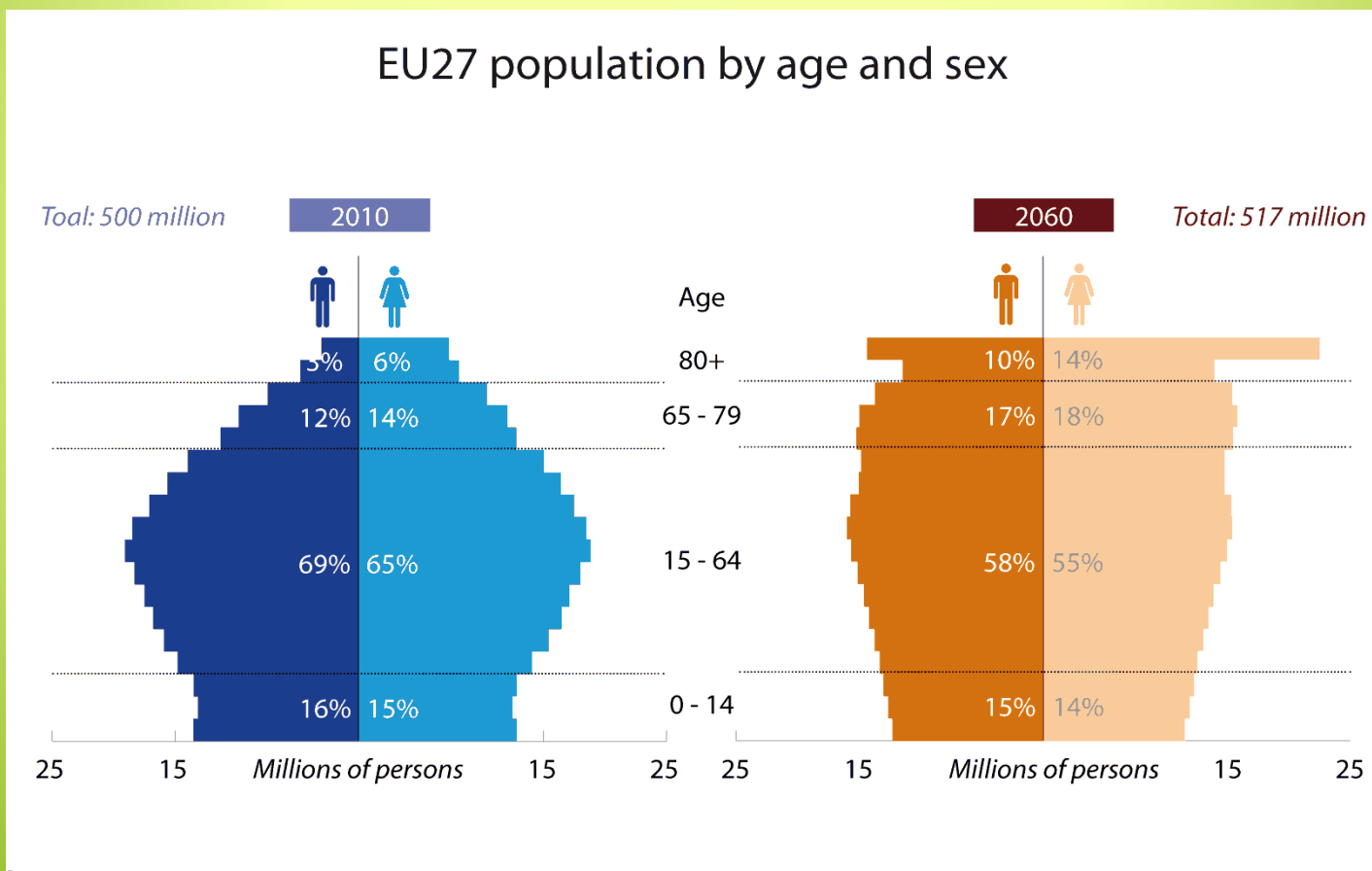
A magyar népesség korfája 2005-2050

Forrás: KSH

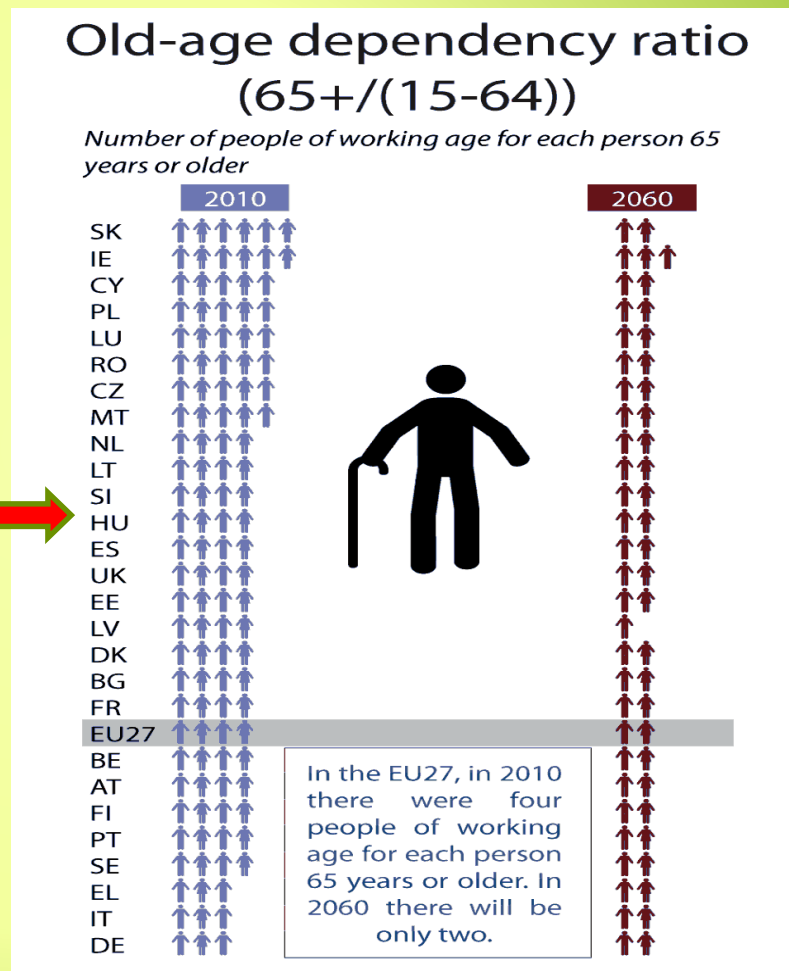
Idősödő népesség az EU-ban 2010 – 2060-os előrejelzés

<https://ethinktank.eu/2013/12/19/ageing-population-projections-2010-2060-for-the-eu27>

Az időskori függőségi ráta alakulása 2010 és 2060 között

- Az EU tagállamokban 2010-ben átlagosan négy aktív életkorban lévő jutott egy 65 éves vagy annál idősebb korúra, ez az arány 2060-ra felére csökken: azaz 2 aktív korú jut egy 65 éves vagy annál idősebb korú személyre.
- Az adatok tagállamonként eltérőek, de hosszútávon homogenizálódás figyelhető meg
- Forrás:
<https://epthinktank.eu/2013/12/19/ageing-population-projections-2010-2060-for-the-eu27>

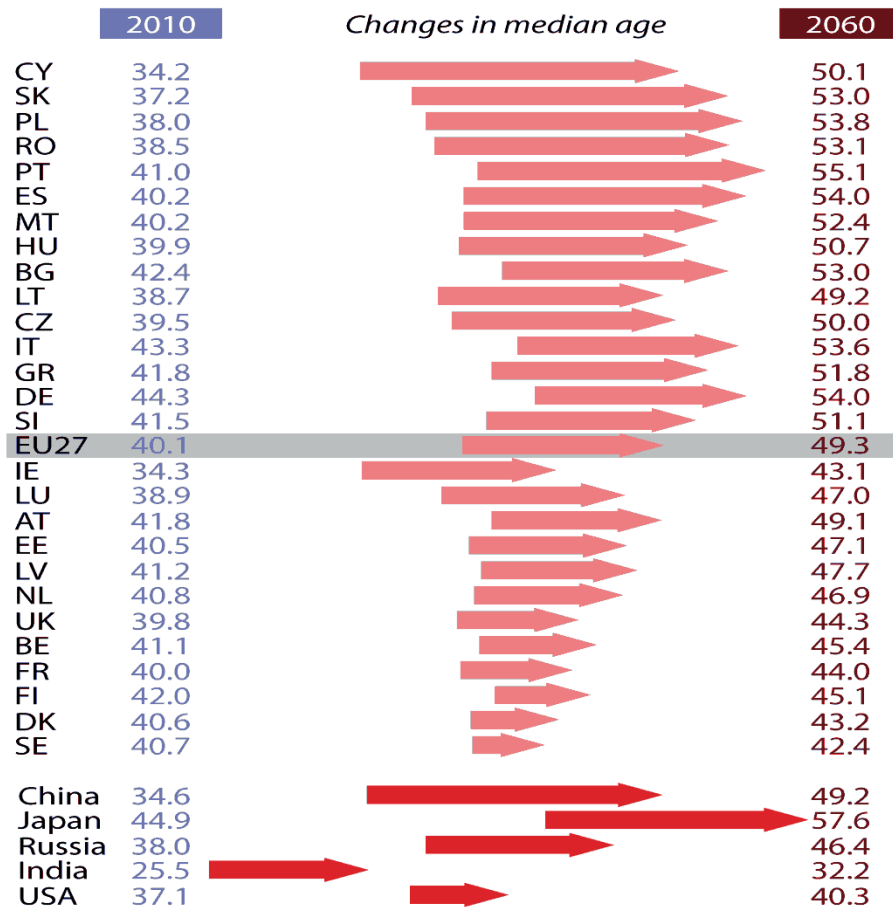

Medián életkor években 2010 és 2060

Európai országok és néhány OECD ország

<https://epthinktank.eu/2013/12/19/ageing-population-projections-2010-2060-for-the-eu27/>

Median age (years)

Idősödés - globális kihívások, lokális válaszok és megoldások

Fenyegetés? Nem! A negatív következmények nagy része kiküszöbölhető

Aktív idősödés

- Az idős emberek képessé tétele arra, hogy minél tovább aktívak maradjanak
- **Az aktív idősödés az egészség, társadalmi részvétel és biztonság lehetőségeinek optimalizálási folyamata a megfelelő életminőség biztosítása érdekében**, ahogy az emberek idősödnek (WHO, 2002)

Aktív Idősödés Indexe

Az AAI arra a helyzetre reflektál, amikor az emberek folytatják a munkaerőpiaci részvételüket, továbbá a nem fizetett munka területén kifejtett hasznos tevékenységüket (családtagokról való gondoskodás, önkéntes tevékenység) és egészséges, független, biztonságos életet élnek, ahogy idősödnek.

2. Új módszertani megközelítés: Aktív Idősödés Indexe (AAI)

Cél: komplex társadalompolitikai megközelítések és kutatások elősegítése

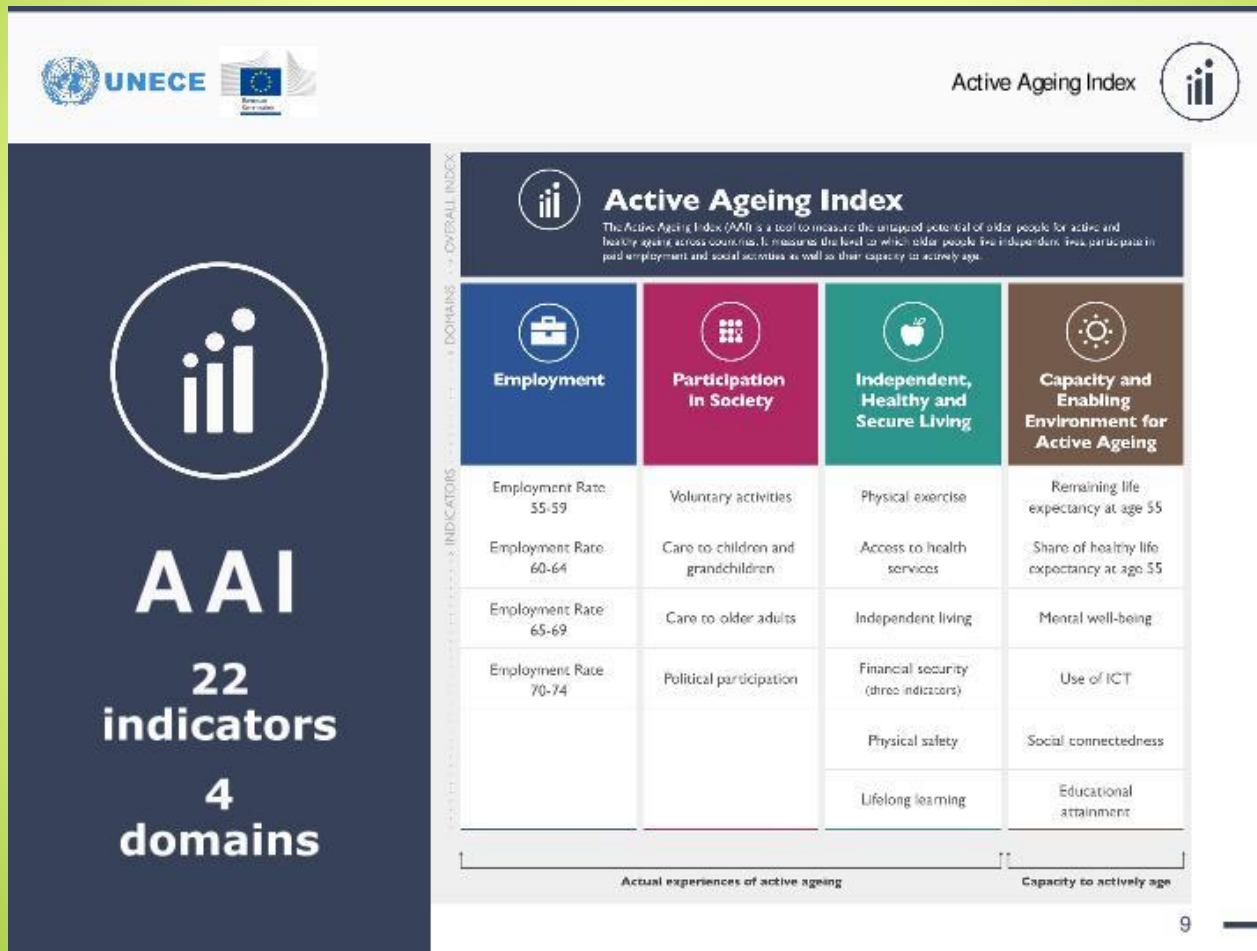
- Kidolgozói: European Centre Vienna, UN Economic Committee for Europe (UNECE)
- European Commission DG Employment, Social Affairs and Inclusion
- **Adatbázisok:** EU Munkaerőpiaci felmérés (LFS); EU Életminőség Felmérés (EQLS); EU Jövedelem és életszínvonal felmérés (EU-SILC); EU Szociális Felmérés (ESS); EUROSTAT ICT felmérés és EU Egészség és Várható élettartam információs rendszer (EHLEIS)
- Az országok teljesítményét 4 fő összetevőben méri:
 - Foglalkoztatottság
 - Társadalmi részvétel /aktivitás (beleértve: családi kapcsolatok),
 - **Önálló, egészséges, és biztonságos életvitel** feltételei és képessége
 - **Az aktív idősödést támogató környezet** és egyéni képességek

Az AAI project két fázisban valósult meg:

1. fázis - 2012-2013 február; 2. fázis - 2013 október és 2015 december

- Az ENSZ Gazdasági Bizottsága európai irodája (UNECE) és az Európai Bizottság Foglalkoztatási, Szociális és Társadalmi Befogadási Főigazgatósága közös kezdeményezésében
- Az AAI fejlesztés 2012-ben főként a bécsi Szociális jóléti politikák és Kutatások Európai Központjához és Asghar Zaidi professzor nevéhez (University of Southampton, UK) kapcsolódik, nemzetközi szakértői munkacsoport bevonásával.
 - I. fázis: fő kimenet az EY2012 év eredményeinek bemutatása és közzététele 27 tagállamra
 - II. fázis: földrajzi kiterjesztés, visszamenőleges számítások elvégzése, nem EU országokra való kiterjesztés (UNECE) vizsgálata – pilot tanulmányok; az eredmények összefüggésükben történő elemzése.
- Az eredmények közzététele, aktualizálása, megvitatása.

Az Aktív idősödés indexe

Aktív idősödés indexe (AAI)

Részterületek

Foglalkoztatás	Társadalmi részvétel	Független, egészséges és biztonságos élet	Képesség és támogató környezet az aktív életre
			
Foglalkoztatási ráta 55-59 év	Önkéntes tevékenység	Fizikai aktivitás	Várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 60-64 év	Gyermekek és unokák gondozása	Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés	Egészségben várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 65-69 év	Idősgondozás	Független élet	Mentális jól-lét
Foglalkoztatási ráta 70-74 év	Politikai részvétel	Pénzügyi biztonság (3)	Infokommunikációs eszközök használata
		Fizikai biztonság	Társadalmi kapcsolatok
		Élethossziglani tanulás	Tanulási képesség
35%	35%	10%	20%
Az aktív idősödés gyakorlata			Az aktív idősödés képessége

Az AAI jellemzői

- Minden indikátor pozitív jellegű, a magasabb érték jobb kimenetet jelez;
- Minden indikátor értéke 0 és 100 pont között helyezkedik el;
- Az index egyes részterületeit az al-indikátorokkal súlyozva minden részterületre külön is kiszámítják;
- A aggregát indexet a különböző részterületek súlyozott átlagából számítják (35:35:10:20 az egyes részterületek súlya).

Az eredmények értelmezése

- Az általános és a részterületeken elért pontértékek alapján rangsor
- Megmutatja, hogy milyen mértékű az adott területen az idők potenciális lehetőségei ill. társadalmi és gazdasági részvétele a folyamatokban.
- Az eredmények részterületek szerint eltérhetnek (pl. az első helyezett nem minden területen első etc.)
- Az eredmények a javasolt határértékek alapján elemezhetők (ezek az értékek minden indikátor esetében az elért maximum értékből indulnak ki.)

3. Az AAI eredményeiről dióhéjban Az EU tagállamok helyzete az AAI alapján

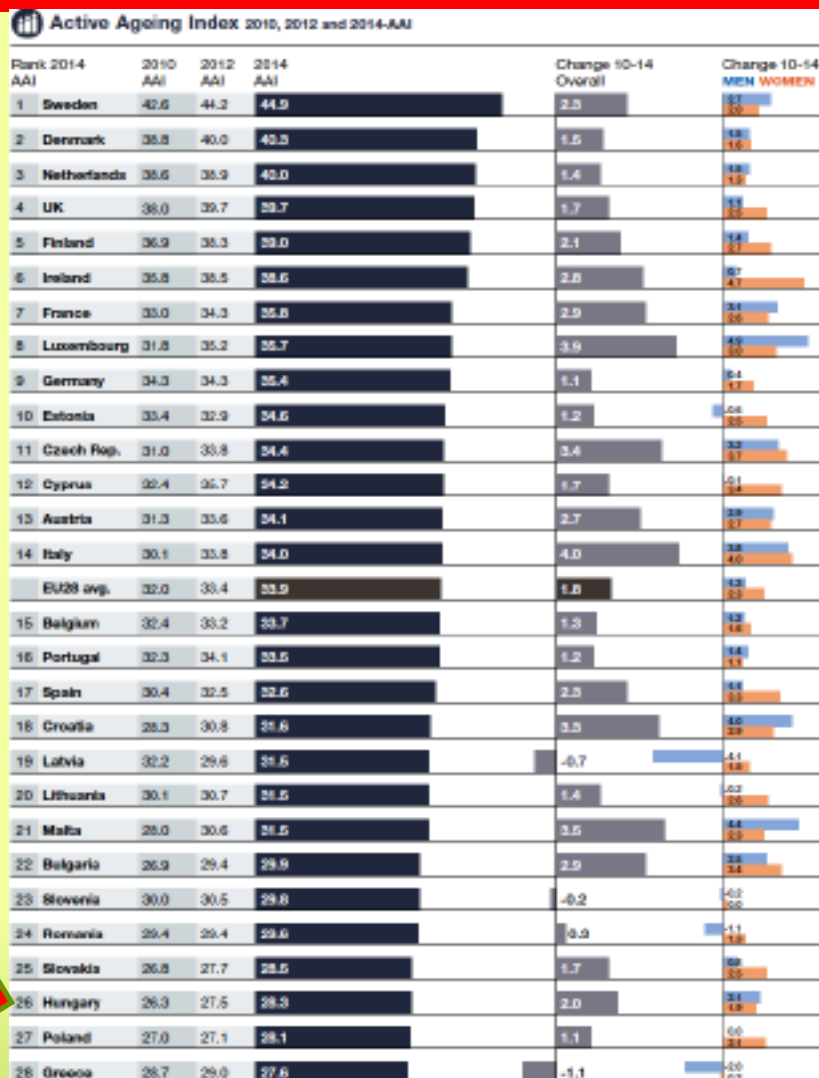
4. Hol áll Magyarország az értékelés szerint?

- A rangsor végén helyezkedünk el, a 26.-ak vagyunk a rangsorban 28,3 ponttal (csak PL és GR áll mögöttünk 28,1 és 27,6 ponttal);
- A skandináv országok értékei magasabbak, a közép-európai országok (kivéve CZ) az utolsó harmadban szerepelnek;
- Kismértékű, de az átlagosnál (1 pont) nagyobb mértékű javulás 2010-14 év között (2 pont);
- A nemek közötti eltérések nálunk kismértékűek, ott nagyobbak az eltérések, ahol a két nem foglalkoztatási profilja jelentősen eltér

AAI értékei 2010, 2012, 2014-ben és változásai 2010 és 2015 között

EU trendek, fő jellemzők

- Az EU tagállamok relatív pozícióiban stabilitás
- Az index lassú emelkedése figyelhető meg
- A foglalkoztatási rés a nemek között jelentős
- A legmagasabb értékek skandináv országok+NL, a legalacsonyabbak közép-kelet Európa országai (kivéve CZ, Észt- illetve Görögország)

EU országok rangsora az AAI fő területei szerint

Rank	Overall	Employment	Participation in society	Independent living	Capacity for active ageing
1	Sweden 44.9	Sweden 43.4	Ireland 24.1	Denmark 79.0	Sweden 69.2
2	Denmark 40.3	Estonia 39.7	Italy 24.1	Finland 79.0	Denmark 65.1
3	Netherlands 40.0	Denmark 35.8	Sweden 22.9	Netherlands 78.9	Luxembourg 63.6
4	UK 39.7	UK 35.8	France 22.8	Sweden 78.6	Netherlands 61.8
5	Finland 39.0	Germany 34.4	Netherlands 22.4	Luxembourg 76.7	UK 61.3
6	Ireland 38.6	Netherlands 33.9	Luxembourg 22.2	France 75.9	Finland 60.5
7	France 35.8	Finland 33.7	UK 21.6	Ireland 74.9	Belgium 60.3
8	Luxembourg 35.7	Portugal 32.6	Finland 20.5	Germany 74.4	Ireland 60.0
9	Germany 35.4	Latvia 32.0	Belgium 20.2	Slovenia 74.2	France 59.1
10	Estonia 34.6	Cyprus 31.4	Denmark 19.6	Austria 73.8	Austria 58.2
11	Czech Rep 34.4	Romania 31.0	Czech Rep 18.8	UK 73.7	Malta 57.1
12	Cyprus 34.2	Ireland 30.6	Croatia 18.7	Belgium 72.5	Spain 56.3
13	Austria 34.1	Lithuania 30.5	Austria 18.3	Czech Rep. 71.2	Germany 55.8
14	Italy 34.0	Czech Rep. 28.0	Cyprus 18.0	Malta 70.1	Czech Rep. 54.3
15	Belgium 33.7	Bulgaria 25.1	Spain 17.8	Spain 69.8	Italy 53.4
16	Portugal 33.5	Austria 24.7	Malta 17.3	Croatia 69.5	Croatia 52.8
17	Spain 32.6	France 24.1	Slovenia 16.3	Italy 69.0	Bulgaria 52.2
18	Croatia 31.6	Spain 23.3	Hungary 15.4	Hungary 68.0	Portugal 52.1
19	Latvia 31.5	Italy 23.0	Lithuania 14.7	Cyprus 68.0	Cyprus 50.4
20	Lithuania 31.5	Poland 22.4	Portugal 14.1	Estonia 67.3	Slovenia 50.0
21	Malta 31.5	Slovakia 21.9	Latvia 13.8	Portugal 67.3	Latvia 48.2
22	Bulgaria 29.9	Luxembourg 21.9	Slovakia 13.7	Lithuania 66.2	Poland 47.9
23	Slovenia 29.8	Croatia 21.7	Greece 13.7	Slovakia 65.8	Estonia 47.5
24	Romania 29.6	Belgium 21.0	Germany 13.6	Poland 64.9	Slovakia 47.1
25	Slovakia 28.5	Greece 20.4	Estonia 12.8	Greece 64.9	Hungary 46.9
26	Hungary 28.3	Malta 20.1	Romania 12.7	Bulgaria 62.7	Greece 45.8
27	Poland 28.1	Hungary 19.3	Bulgaria 12.5	Romania 61.8	Lithuania 45.3
28	Greece 27.6	Slovenia 19.1	Poland 12.1	Latvia 58.7	Romania 40.9
	EU28 avg. 33.9	27.8	17.7	70.6	54.1

5. Mire alkalmas, mire használható az AAI?

- A nemzetközi összehasonlítás lehetősége, a rangsor felállítása mellett egy sorvezetőt, térképet jelenthet a tagállami szakpolitikák számára; mintegy tervezési eszközként működtethető;
- Monitoring eszköz, mikroszimulációs lehetőség a UNECE honlapon;
- Célcsoportok: szakpolitikusok, kutatók, civil társadalom
- Lehetővé teszi a legjobb gyakorlatok kölcsönös megismertetését és támogatását

Az AAI célja, hogy bizonyítékokon alapuló eszköz minőségében

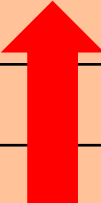

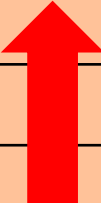

- **áttekintést biztosítson az AA eredményeiről** különböző (nemzetközi, nemzeti, tartományi) szinteken;
- **feltárja az idősebbek kiaknázatlan erőforrásait az aktívabb részvételre** a gazdasági és társadalmi életben;
- **elősegítse az idősödő emberek aktívabb szerepvállalását** és nagyobb autonómiáját az idősödő társadalmakban.

5. Mire használható, miért hasznos az AAI?

- Az idősödés kezelése összetett folyamat. **Az AAI egy hatékony eszköz, sorvezető azok számára, akik az idősödés súlyponti kérdéseivel foglalkoznak;**
- Az AAI, mint tervezési eszköz - **mozgósító erejű; felvázolja a lehetséges irányokat, sorra veszi azokat a beavatkozási felületeket,** amelyek lényegesek az idősödési folyamat hatékony kezelésében.
- Egyfajta kapcsolatot létesít az egyes fő területek között, **térképként működik azok számára, akik időspolitikával foglalkoznak,** és maguknak az érintetteknek is hasznos, mivel bemutatja, hogy milyen területekkel érdemes foglalkozni
- az egyéni elkötelezettség fontos hajtóerő, **az AAI 4. pillére – az egyéni képességek fejlesztése, kapacitások kiépítése az aktív életre – ebben fontos tartalékok rejlenek.**

Aktív idősödés indexe (AAI)

Részterületek

Foglalkoztatás	Társadalmi részvétel	Független, egészséges és biztonságos élet	Képesség és támogató környezet az aktív életre
			
Foglalkoztatási ráta 55-59 év	Önkéntes tevékenység	Fizikai aktivitás	Várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 60-64 év	Gyermekek és unokák gondozása	Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés	Egészségben várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 65-69 év	Idősgondozás	Független élet	Mentális jól-lét
Foglalkoztatási ráta 70-74 év 	Politikai részvétel	Pénzügyi biztonság (3)	Infokommunikációs eszközök használata
	(?)	Fizikai biztonság	Társadalmi kapcsolatok
		Élethossziglani tanulás	Tanulási képesség
35%	35%	10% 	20%
Az aktív idősödés gyakorlata			Az aktív idősödés képessége

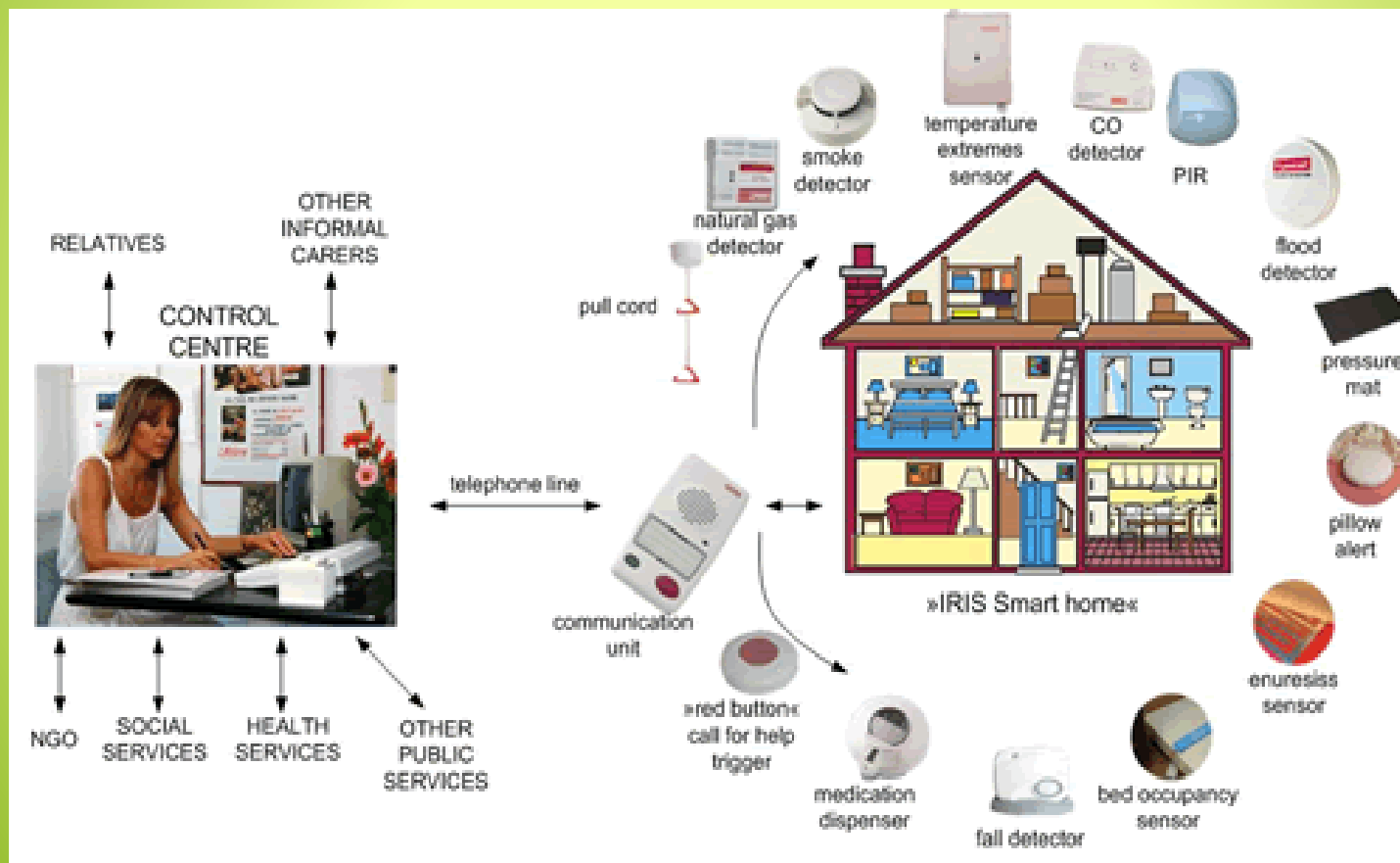
Kinek jó ez? Miért hasznos...?

- Elsősorban nem rétegpolitikai értelemben fontos ez a kérdés. Fontos látni, hogy az AA nem arra szolgál, hogy egy réteget, az időseket kedvező pozícióba hozzon adott esetben más rétegek, csoportok rovására.
- Szélesebb kontextusba helyezve látható, hogy jelentős ösztársadalmi haszon származik az eredményes AA politikák megvalósításától :
 - Hasznos az érintettek számára;
 - Fontos, hogy az idősödő nemzedékek egyre nagyobb mértékben képesek legyenek gondoskodni magukról önfenntartó jelleggel; ennek magas a társadalmi-gazdasági hozadéka az idősödő társadalom keretei között;
 - Az idősödő nemzedékek jelentős gazdasági potenciált képviselnek (silver economy – ezüstgazdaság); fogyasztásuk fenntartása mellett az idősödés miatti speciális szükségletek új gazdasági /fogyasztási területeknek nyithat utat.

Ezüst gazdaság (Silver Economy) - két példa

1. Okos otthon (smart home)

Forrás: <http://www.iotforreal.com/lowes-enters-the-smart-home-market/2827>

2. Szépkorúak Testébresztő Fesztiválja Magyar Szabadidősport Szövetség

<http://www.masport.hu/?mod=gallery&cla=gallery&fun=masportGallery&year=2015&dir=6&mid=33>

6. További információk, elérhetőségek

AAI WIKI

Active Ageing Index Wiki

UNECE honlap:

<http://www1.unece.org/stat/platform/display/AAI/Active+Ageing+Index+Home>

E-mail: AAI@unece.org

Köszönöm a figyelmet!

erika.lukacs@emmi.gov.hu